

“TOVUSH PAYDO BO‘LISHIDA ORGANLARNING ROLI VA
MEXANIZMI”

Osiyo Xalqaro Universiteti
Pedagogika va psixologiya kafedrası o‘qituvchisi

Madina Uktamovna Shukurova

Osiyo Xalqaro Universiteti talabasi

Karimova Nodira Rustam qizi

Annotatsiya: *Tovush hosil qilishida muhim hisoblangan nutq apparatlarini o‘rganish orqali yuzaga keladigan nutq kamchiliklarini bartaraf etishga erishish*

Kalit so‘zlar: *to‘g‘ri talaffuz, tovush, tovush apparati, generator, energetik, rezonator, tembr, diapazon, tovush jarangdorligi, tovush egiluvchanligi, tovush harakatchanligi, pauza, temp, ritmika, diksiya*

Nutq ontogenezi haqidagi zamonaviy tasavvurda bola nutqini rivojlantirish, bir tomondan, tashqi ta’sirlar bilan belgilanishi, o‘zga tomondan esa - to‘satdan yuz berishlik, «o‘zini-o‘zi harakatga keltirish» bilan tavsiflanishi tushuniladi. Bolalarning passiv nutqni o‘zlashtirib olishlari va ularning dastlabki so‘zni aytishlari hal qiluvchi darajada quyidagi uch jihatga, ya’ni emotsional aloqalar, birgalikdagi harakat ehog‘idagi aloqalar, tovushli aloqalardan iborat bo‘lgan kommunikativ omilga bog‘liq bo‘ladi. Bolaning til tizimini egallash borasidagi barcha yutuqlarini muloqotni ta’minlovchi mazmunli, keng yoyilgan fikr sifatida qaraladigan ravon nutq o‘z ichiga oladi. U mazmunlilik, mantiqlilik va ixchillik bilan ajralib turadi. Ravon nutq bola til boyligini qanchalik qiflashtirganligimng ko‘rsatkichi hisoblanadi, u bolaning aqlan, estetik, emotsional jihatdan rivojlanish darajasini aks ettiradi. Ravonlikning asosiy ko‘rsatkichi sifatida so‘zlar, gaplar va fikrlarning qismlari o‘rtasida zamr aloqa vositalaridan foydalangan holda, matnni tarkibiy jihatdan to‘g‘ri tuzish qobiliyatini shakllantirish qabul qilingan. Olimlar bolalarni o‘qitishni ularning yuqori darajadagi aqliy va nutqiy rivojlanish darajasini ta’minlash, til qobiliyatlarini shakllantirish imkonini beradigan darajada optimal tashkil etish yo‘llarini topish borasida faol ish olib bormoqdalar. Nutqni o‘qitishning nazariy va empirik muammolarini tadqiq etish quyidagi nazariy qoidalaridan kelib chiquvchi umumiy boshlang‘ich pozitsiyalarga ega: - ta’lim maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda, ayniqsa, zamonaviy noqulay nutqiy muhit sharoitida hal qiluvchi ahamiyatga ega; -nutqni o‘rgatish- . .dan to ...gacha» kabi qattiq qoliplar to‘g‘ri kelmaydigan hamda nutqni rivojlantirishning yosh qonuniyatlari va bolaning individual xususiyatlari bilan belgilanadigan ijodiy jarayondir; nutqni rivojlantirish asosida kommunikativ yondashuv bo‘lishi kerak, xususan: ona tilini o‘zlashtirish nutqiy muloqot faoliyatiga qo‘shilishi, o‘quv sharoiti tabiiy muloqot sharoitlariga yaqinlashtirilishi lozim; - o‘qitish vaziyatida katta yoshli odamning bola bilan o‘zaro hamkorligining xususiyati ushbu bola uchun yetakchi bo‘lgan muloqot shakli bilan belgilanishi lozim; - til ustida nutqiy faoliyat tuzilmasi doirasida hamda uning barcha komponentlarini: undov-motivatsiya, yo‘naltirish-tadqiqot, ijro komponentlarini hisobga olgan holda ish olib borish

zarur; - nutqni o‘qitish bolalarning tilni o‘rganish bo‘yicha mustaqil faoliyatiga asoslanishi va bolalar faolligining boshqa turlari bilan bog‘liq bo‘lishi kerak. Hozirgi paytda maktabgacha yoshdagi bolalarning nutqini rivojlantirish muammosini ishlab chiqish mazkur metodologik holatlardan kelib chiqqan holda olib borilmoqda. Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirish sohasidagi psixologik, pedagogik tadqiqotlarni tahlil qilish quyidagi xulosalarga kelish imkonini beradi: - nutqni rivojlantirish - bolaning individual psixik rivojlanishida markaziy o‘rin tutuvchi ijtimoiy-tarixiy tajribani o‘zlashtirishining murakkab, ko‘p omilli jarayonidir; - nutqni rivojlantirish - bu malakali pedagogik rahbarlikni nazarda tutuvchi ijodiy jarayon, lekin u stixiyali jarayon emas; - bola nutqini rivojlantirish jarayonini boshqaruvchi pedagog bu jarayonning turli yosh bosqichlaridagi qonuniyatlari, mexanizmlari, o‘ziga xosliklarini bilishi, nutqiy rivojlantirishning o‘ziga xosliklarini ko‘ra olishi va bolaning individualligini hisobga olgan holda, uning nutqiga ta’sir ko‘rsatishning eng samarali yo‘llarini taniishi lozim.

2. Bolalar nutqini o‘stirishga oid nazariy ishlar. Respublika - ' mizda maktabgacha ta’lim allaqachon davlat siyosati darajasi ga ko‘tarilgan. Shu bois ta’lim tizimining ilk bo‘g‘iniga doir har qanday muammo davlat miqyosida hal qilinmoqda. Jumladan, < maktabgacha ta’lim tizimi tarbiyachilari bugungi kunda bolalarni maktabga tayyorlashning bazaviy dasturi hamda tajriba-sinov jarayonida yuqori baholangan o‘quv-metodik materiallarga ega. • Mazkur dasturda bolalarni jismoniy rivojlantirish, nutq va tafakkurini shakllantirish, tevarak-atrof bilan tanishtirish kabi turli masalalar qamrab olingan. Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirish metodikasini fan sifatida shakllantirishga Ye.I.Tixeyeva, Ye.A.Flerina, O.I.Solovev, A.N.Govzdev va boshqalar katta hissa qo‘shganlar. Yelizavetta Ivanovna Tixeyeva (1866-1944) talantli pedagog va yirik jamoat arbobi edi. Ye.I.Tixeyeva namunali insonni tarbiyalashga yordam berish va ilk yoshdan boshlab to keksalikka qadar insonni har tomonlama rivojlantirishni ta’minlaydigan pedagogik nazariyani yaratish ustida ishlagan. 1913-yilda Ye.L.Tixeyevaning «Ona tili va uni rivojlantirish yo‘llari» nomli asari bosilib chiqdi. Tixeyeva nutqni rivojlantirishning ahamiyati, yo‘llari va vositalariga oid muhim masalalarni til madaniyatini umumiy rivojlantirish, bolalarda o‘z xalqiga, vataniga muhabbatni tarbiyalash bilan bog‘liqlikda o‘rgangan. Ye.I.Tixeyeva tilni o‘rgatishni ilk bolalik chog‘idan boshlash zarur, deb hisoblagan, chunki to‘g‘ri nutq ko‘nikmasi boshqa ko‘nikmalar singari oilada o‘rttiriladi. Ye.L.Tixeyevaning fikricha, jv maktabgacha ta’lim muassasasi bolalarning o‘acha qobiliyatlarini rivojlantirgan holda nutqni egallashning juda ahamiyatli va muhim qobiliyatiga e’tiborni qaratishi darkor: «Chunki nutqni muntazam o‘rgatish, nutq va tilni metodik rivojlantirish maktabgacha ta’lim muassasasidagi tarbiya ishlarining asosini tashkil qilmog‘i lozim». Maktabgacha ta’lim muassasasining Ye.I.Tixeyeva tomonidan olg‘a surilgan asosiy vaziasini - bolalarning barcha qobiliyatlarini, shu jumladan nutqni egallash qobiliyatini jadal rivojlantirish uchun shartsharoitlar yaratishdan iborat. Ayni paytda nutqni o‘rgatish bolalar bog‘chasidagi butun tarbiya ishlarining asosini tashkil qilmog‘i zarur. Ikkinchi vazifa - bolalar nutqining shakli, uning kichikintoy atrofida gildardan o‘zlashtirib oladigan narsalar tuzilmasi ustida ishlashidan iborat. - Uchinchi vazifasi - bolalar nutqini rivojlantirish vazifasini tarbiyachilar zimmasiga yuklagan holda pedagog Ye.I.Tixeyeva fikriga ko‘ra, bolalar nutqini rivojlantirishning eng

yangi metodlarini o‘zlashtirishi, nafaqat metodik usullarni bilishi, balki ularni bolalar bilan muloqot chog‘ida qo‘llay olishi ham darkor. Ye.I.Tixeyeva o‘z metodikasida bolalar nutqini rivojlantirishga oid ishlar mazmunini hamda nutqning rivojlanishi, og‘zaki nutq rivojlanishi ro‘y beradigan faoliyat turlarini aniqlaydi. Mashg‘ulotlar jarayonida ushbu faoliyat turlarini yo‘lga qo‘yishda Tixeyeva asosiy e‘tiborni lug‘atni boyitish va ravon nutqni rivojlantirishga qaratish lozimligini ko‘rsatadi. U ko‘rgazmaviylik va kuzatishni bola nutqini rivojlantirish asosi deb hisoblaydi. Ye.I.Tixeyeva tomonidan ekskursiyalarni o‘tkazish metodikasi ishlab chiqilgan, ekskursiyalarni bunday tashkil qilish, uning fikricha, bolalarni bevosita tabiatga oshno qiladi, ularga jonli borliqni ularning tabiiy munosabatlari bilan birgalikda tanishtiradi. Ye.I.Tixeyeva nutqni rivojlantirish mashg‘ulotlariga nisbatan qo‘yadigan asosiy talablari qatorida bolalar qiziqishlari va tajribalari, ularni jonli o‘tkazish, harakatlanish va sinab ko‘rish imkoniyatlari bilan aloqasini olg‘a suradi. Ye.I.Tixeyeva tomonidan yaratilgan «Maktabgacha yoshdagi bola nutqini rivojlantirish» nomli kitobi bosilib chiqdi, mazkur asar maktabgacha ta‘lim muassasasida bolalarga ona tilini o‘qitishga doir ishlar tashkil qilish jarayonida ulkan ahamiyatga ega bo‘ldi. «Maktabgacha yoshdagi bola nutqini rivojlantirish» kitobida etilgan amaliy tavsiyalar ta‘lim muassasalarida hozirgi kungacha qo‘llanib kelinmoqda. Yevgeniya Aleksandrovna Flerina (1889-1952) maktabgacha tarbiya sohasidagi birinchi pedagogika fanlari doktori bo‘lib, u nutqni rivojlantirish metodikasini ishlab ohiqishga katta hissa qo‘shgan. Ye.A.Flerina umumiy estetik tarbiyaning tarkibiy qismi sifatida badiiy o‘qish muammolari bilan shug‘ullangan. Bolalar bilan ishlash va o‘qituvchilik borasidagi o‘z tajribalarini Ye.A.Flerina «Maktabgacha tarbiya muassasalarida jonli so‘z» nomli maktabgacha tarbiya yo‘nalishidagi bilim yurtlari va institutlar uchun birinchi o‘quv qo‘llanmasida aks ettirgan. Ushbu qo‘llanmaning asosiy bo‘limlari og‘zaki nutq, suhbat, badiiy o‘qish va bolalarga hikoya qilib berish hamda bolalarning o‘zlari hikoya qilib berishlariga bag‘ishlangan. Ayniqsa, Ye.A.Flerinaning badiiy asarga san‘at asari sifatida katta e‘tibor bergani, badiiy matnni o‘quvchiga yetkazishning turli usullarini, jumladan o‘qilgan asar bo‘yicha suhbat o‘tkazish usulini ishlab chiqqanligi juda qimmatlidir. Ilmiy va amaliy xodimlarning aniq maqsadni ko‘zlagan holda asta-sekinlik bilan olib borgan ishlari natijasida maktabgacha ta‘lim muassasalarida ona tilini o‘qitish tizimi shakllandi. Tarbiyachilar uchun ona tiliga doir qo‘llanmalar, ta‘lim muassasalaridagi eng yaxshi ish tajribalari haqida maqolalar to‘plamlari muntazam ravishda chop etila boshlandi. 1956-yili maktabgacha tarbiya yo‘nalishidagi pedagogika bilim yurtlari uchun birinchi marta «Bolalar bog‘chasida nutqni rivojlantirish va ona tilini o‘qitish» nomli o‘quv qo‘llanmasi dunyo yuzini ko‘rdi. Mazkur qo‘llanma muallifi O.I.Soloveva edi. 50-60-yillarda nutqni rivojlantirish metodikasida yangi bo‘lim - grammatik to‘g‘ri nutqni shakllantirishga katta e‘tibor berila boshlandi. Ushburmasalani yoritishga professor A.N.Gvozdev ulkan hissa qo‘shdi, u n‘zining «Bolalar nutqni o‘rganish masalalari» nomli kitobida (1961) bolalarning ilk yoshdan boshlab grammatik tuzilishni o‘zlashtirib olishlarining qonuniyatlarini ochib bergan. Ye.A.Flerina «maktabgacha yoshdagi bolalarni o‘qitish muammosini tor darajada hal etish»ning xavfliligi haqida ogohlantirgan, maktabgacha yoshdagi bolani o‘qitishning o‘ziga xosligini ta’kidlagan: «Bolalar bevosita hayot bilan muloqotga kirishish yo‘li bilan, tengdoshlari va kattalar misolida hamda

mashg‘ulotlar va maxsus mashg‘ulotlarda tarbiyachining ko‘rsatib o‘tishi orqali o‘qib o‘rganadilar». U o‘zining tarbiya tizimida san’atga va undan har xil faoliyat turlarida, shu jumladan badiiy-nutqiy faoliyatda bola imkoniyatlarini rivojlantirish uchun foydalanishga asosiy o‘rinni bergan. A.P.Usova maktabgacha ta’lim muassasalarida o‘qitishning umumiy nazariyasini ishlab chiqqani holda unda ona tilini o‘qitishga alohida o‘rin bergan. Ta’lim nutq rivojlanishi qonuniyatlari to‘g‘ri hisobga olingan taqdirda u barcha bolalar nutqining maqbul darajada rivojlantirilishini ta’minlaydi, hisoblaydi A.P.Usova. U bolalarning mustaqil ravishda egallab olishlari qiyin bo‘lgan hikoya qilib berish qobiliyatini shakllantirishga alohida ahamiyat bergan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘ktam qizi Buxoro, S. M. (2022). BOLANING NUTQINI RIVOJLANTIRUVCHI O‘YINLAR. PEDAGOGS jurnali, 1(1), 484-486.
2. O‘ktam qizi Shukurova, M. (2023). Speech grow up in training using interactive methods. American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157), 1(10), 357-360.
3. Oktam’s, S. M. (2023). Methods and Tools of Speech Development of Small Group Children in Preschool Education Organization. American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157), 1(9), 104-108.
4. O‘ktam qizi Shukurova, M. (2023). The importance of genres of folklore in the education of preschool children. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 1(5), 96-99.
5. Shukurova, M. (2023). METHODS AND METHODS OF INCREASING CHILDREN'S SPEECH IN A PRESCHOOL ORGANIZATION. Modern Science and Research, 2(10), 477-480.
6. Shukurova, M. O. K. (2024). Growing children's speech in the process of introducing them to the environment and nature. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 130-135.
7. Shukurova, M. (2024). OILADA FARZAND TARBIYASIDA OTANING ROLI. ZAMONAVIY TARAQQIYOTDA ILM-FAN VA MADANIYATNING O‘RNI, 3(2), 162-167.
8. O‘ktamovna, S. M. (2024). MAKTABGACHA TA'LIMDA TABIAT BURCHAGINI TAYYORLASH. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 661-667.
9. O‘ktamovna, S. M. (2024). EXTRACURRICULAR ACTIVITIES IN PRIMARY GRADES. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 654-660.
10. O‘ktamovna, S. M. (2024). PREPARATION OF THE NATURE CORNER IN PRESCHOOL EDUCATION. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 675-681.
11. O‘ktamovna, S. M. (2024). BOLALAR NUTQINING TOVUSH MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH. PEDAGOG, 7(5), 48-55.

12. O'ktamovna, S. M. (2024). BOLALARNING IJTIMOY-EMOTSIONAL RIVOJLANISHINI QO'LLAB-QUVVATLASH USULLARI. Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system, 1(2), 223-228.
13. O'ktamovna, S. M. (2024). BOLALARDA INDIVIDUAL RIVOJLANISHNING NEVROLOGIK ASOSLARI. Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system, 1(2), 211-216.
14. O'ktamovna, S. M. (2024). BOLALARDA HISSIY-INTELLEKTUAL RIVOJLANISH VA UNING TA'LIM JARAYONIGA TA'SIRI. Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system, 1(2), 205-210.
15. O'ktamovna, S. M. (2024). BOLALARDA NUTQ RIVOJLANISHI: NAZARIYA VA AMALIY YONDASHUVLAR. Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system, 1(2), 217-222.
16. Shukurova, M., & Hoshimova, M. (2024). SAHNALASHTIRISH FAOLIYATI VOSITASIDA BOLALARNING IJTIMOY MOSLASHUVINI YO'LGA QO'YISH. Modern Science and Research, 3(11), 547-550.
17. Shukurova, M., & Artikova, N. (2024). TARBIYACHI NUTQI UCHUN ZARUR BO'LGAN PEDAGOGIK TALABLARNING AHAMIYATI. Modern Science and Research, 3(11), 530-533.
18. Шукурова, М. У. (2024). ПОДГОТОВКА УГОЛОКА ПРИРОДЫ В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 668-674.
19. SHUKUROVA, M. (2024). NEUROPEDAGOGY AS A FOUNDATION FOR INCREASING THE EFFECTIVENESS OF THE EDUCATIONAL PROCESS. Mental Enlightenment Scientific-Methodological Journal, 5(07), 1-8.
20. O'ktamovna, S. M. (2025). TARBIYACHI PEDAGOGNING NUTQ MADANIYATINING AHAMIYATI. PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI, 2(2), 317-320.
21. Uktamovna, S. M. (2025). MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR UCHUN MATEMATIK TOPSHIRIQLARNI TUZISH. Prospects for innovative technologies in science and education, 2(2), 19-24.
22. Uktamovna, S. M. (2025). MIQDOR VA HAJM TUSHUNCHALARINI SHAKLLANTIRISH. The latest news and research in education, 2(2), 26-31.
23. Uktamovna, S. M. (2025). MATEMATIK TASAVVURLARNI SHAKLLANTIRISHNING DIDAKTIK ASOSLARI. The latest news and research in education, 2(2), 7-13.
24. Uktamovna, S. M. (2025). MATEMATIK TASAVVURLARNI SHAKLLANTIRISHNING DIDAKTIK ASOSLARI. The latest news and research in education, 2(2), 7-13.
25. Uktamovna, S. M. (2025). MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR UCHUN SON VA SANASH TUSHUNCHALARI. The latest news and research in education, 2(2), 14-19.

26. Uktamovna, S. M. (2025). RAQAMLAR VA ULARNING YOZUVINI O‘RGATISH METODIKASI. Prospects for innovative technologies in science and education, 2(2), 25-30.
27. Uktamovna, S. M. (2025). FAZOVIY TASAVVURLARNI RIVOJLANTIRISH METODIKASI. Prospects for innovative technologies in science and education, 2(2), 1-6.
28. Uktamovna, S. M. (2025). MATEMATIK FAOLIYATDA DIDAKTIK O‘YINLARDAN FOYDALANISH. Prospects for innovative technologies in science and education, 2(2), 13-18.
29. Uktamovna, S. M. (2025). GEOMETRIK SHAKLLARNI O‘RGATISH METODIKASI. The latest news and research in education, 2(2), 20-25.
30. Uktamovna, S. M. (2025). VAQT TUSHUNCHASINI SHAKLLANTIRISH USULLARI. Prospects for innovative technologies in science and education, 2(2), 7-12.
31. Uktamovna, S. M. (2025). MAKTABGACHA TA‘LIMDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA MATEMATIK TASAVVURLARNI RIVOJLANTIRISH. The latest pedagogical and psychological innovations in education, 2(2), 14-20.
32. Uktamovna, S. M. (2025). DIALOGLAR ORQALI MULOQOT KO‘NIKMASINI RIVOJLANTIRISH. Ensuring the integration of science and education on the basis of innovative technologies., 2(1), 64-69.
33. Uktamovna, S. M. (2025). MATN VA TASVIR ASOSIDA HIKOYA TUZISH. Ensuring the integration of science and education on the basis of innovative technologies., 2(1), 70-75.
34. Uktamovna, S. M. (2025). SO‘Z BOYLIGINI OSHIRISH USULLARI. Ensuring the integration of science and education on the basis of innovative technologies., 2(1), 58-63.
35. Uktamovna, S. M. (2025). SAVOL-JAVOB ASOSIDA MULOQOTNI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI. Ensuring the integration of science and education on the basis of innovative technologies., 2(1), 27-32.
36. Uktamovna, S. M. (2025). TUSHUNCHALARNI NUTQDA TO‘G‘RI IFODALASH. Ensuring the integration of science and education on the basis of innovative technologies., 2(1), 21-26.
37. Uktamovna, S. M. (2025). QISQA SHE‘R VA ERTAKLARNI YOD OLISHNING AHAMIYATI VA USULLARI. Ensuring the integration of science and education on the basis of innovative technologies., 2(1), 39-45.
38. Uktamovna, S. M. (2025). TOVUSHLARNI TO‘G‘RI TALAFFUZ QILISHNI O‘RGATISH. Ensuring the integration of science and education on the basis of innovative technologies., 2(1), 46-51.
39. Uktamovna, S. M. (2025). MATNLARNI TINGLASH VA QAYTA HIKOYA QILISH. Ensuring the integration of science and education on the basis of innovative technologies., 2(1), 52-57.

5-Aprel, 2025-yil

40. Uktamovna, S. M. (2025). NUTQNI EMOTSIONAL IFODALASH. Ensuring the integration of science and education on the basis of innovative technologies., 2(1), 33-38.
41. Uktamovna, S. M. (2025). QO ‘G ‘IRCHOQLAR YORDAMIDA SAHNALASHTIRILGAN O ‘YINLAR. Ensuring the integration of science and education on the basis of innovative technologies., 2(1), 15-20.
42. Shukurova, M. O. K. Using interactive methods in speech training.
43. Shukurova, M. (2024). BOLA NUTQIDA UCHRAYDIGAN TOVUSH KAMCHILIKLARINI KORREKSIYALASHNING AHAMIYATI. Medicine, pedagogy and technology: theory and practice, 2(9), 596-604.
44. Uktamovna, S. M. (2025). O‘YINLAR VA O‘YINCHOQLAR BILAN BOLA LUG‘ATINI SHAKLLANTIRISH USULLARI. PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI, 3(1), 596-600.
45. Shukurova, M. U. (2025). TEVARAK-ATROF BILAN TANISHTIRISH VOSITASIDA BOLA NUTQINI O‘STIRISHNING AHAMIYATI.
46. O‘ktamovna, S. M. (2025). BOLALARDA NUTQ HOLATINING BARQARORLIGINI. O‘SUVCHANLIGINI TA‘MINLASHNING AHAMIYATI. PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI, 3(1), 805-809.
47. Shukurova, M. U. (2025). FOLKLOR VOSITASIDA BOLA NUTQIY FAOLLIGINI OSHIRISH. New modern researchers: modern proposals and solutions, 2(3), 32-38.